

Utbildningsutskottets yttrande 2014/15:UbU3y

Höständringsbudget för 2014

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 24 oktober 2014 att ge bl.a. utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2014/15:2 Höständringsbudget för 2014 och de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar de berör utskottets ämnesområde.

Utbildningsutskottet begränsar sitt yttrande till punkterna 3–5 i regeringens förslag till riksdagsbeslut.

Utbildningsutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker propositionen i dessa delar.

Utskottets överväganden

Höständringsbudget för 2014

Propositionen

Förslag till riksdagsbeslut i propositionen (punkterna 3–5) som rör utskottets ämnesområde (s. 9 i propositionen)

3. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 578 000 000 kronor 2015–2025.
4. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 513 000 000 kronor 2015–2025.
5. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 3:6 *Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 100 000 000 kronor 2015–2022.

Mer om propositionens tre förslag om bemyndiganden som rör utskottets ämnesområde (s. 22–24 propositionen)

2:6 Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning (bemyndigande)

3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för dessa ändamål uppfört ett ramanslag på 2 026 160 000 kronor respektive 5 506 437 000 kronor. Något bemyndigande för anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning* att ingå ekonomiska åtaganden har inte lämnats för 2014. Vidare har regeringen ett bemyndigande för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* att under 2014 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 16 273 000 000 kronor 2015–2024.

Skälen för regeringens förslag är att riksdagen har bemyndigat regeringen att under 2014 besluta om medlemskap i ett Eric-konsortium för konstruktionen och driften av forskningsanläggningen European Spallation Source, ESS (prop. 2013/14:1 utg.omr. 16, bet. 2013/14:UbU1, rskr.

2013/14:104). Regeringen har beslutat om ett sådant medlemskap (U2014/5216/F). Enligt artikel 6 i förordningen (EG) nr 723/2009 av den 25 juni 2009 om gemenskapens rättsliga ram för ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur (Eric-konsortium) ska de organ som vill inrätta ett Eric-konsortium lämna in en ansökan till kommissionen om ett sådant inrättande. Ansökan sker i två steg. En preliminär ansökan lämnades i juli 2013 till kommissionen. Regeringen har tillsammans med ett antal partnerländer lämnat en slutlig ansökan till kommissionen. Ansökan är villkorad av riksdagens godkännande av vissa ekonomiska åtaganden som görs i samband med ansökan. Dessa åtaganden redovisas nedan.

Konstruktionen av anläggningen har projekterats att kosta ca 1,843 miljarder euro. Sverige finansierar tillsammans med Danmark och Norge 50 procent av dessa kostnader. Sveriges andel är 35 procent, motsvarande ca 5 800 000 000 kronor. Av den totala kostnaden för Sverige kommer Region Skåne, enligt avtal, att stå för 800 000 000 kronor. Till och med 2014 beräknas ca 1 100 000 000 kronor belasta Vetenskapsrådets forskningsanslag och ca 82 000 000 kronor Lunds universitets forskningsanslag för kapitaltillskott till ESS för konstruktionen. Dessa utbetalda medel och den andel som Region Skåne avser att betala avräknas från de 5 800 000 000 kronor som utgör Sveriges andel av konstruktionskostnaderna. Det kvarvarande ekonomiska åtagandet för konstruktionskostnaden för staten uppgår därmed till drygt 3 800 000 000 kronor under 2015–2025. I övrigt kommer konstruktionen att finansieras av övriga partnerländer, av vilka Tyskland, Storbritannien, Frankrike, Italien och Spanien kommer att bli de största bidragsgivarna.

I den preliminära ansökan till kommissionen anges att regeringen, med förbehåll för riksdagens godkännande, avser att ingå ett åtagande att finansiera statens andel av konstruktionen av European Spallation Source ESS under perioden 2015–2025. För det svenska åtagandet krävs ett bemyndigande om totalt 3 818 000 000 kronor, varav 3 240 000 000 kronor avses finansieras från anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* och 578 000 000 kronor från anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning* i form av årliga bidrag under 2015–2025. Förpliktelsen att betala uppstår i och med att kommissionen beslutar att inrätta ett Eric-konsortium.

Regeringen begär mot denna bakgrund ett bemyndigande för att kunna fatta beslut om ekonomiska åtaganden för anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning*. Vidare behöver bemyndigandet för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* dels ökas med 3 240 000 000 kronor, dels förlängas t.o.m. 2025 för att motsvara hela konstruktionsperioden. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 2:6 *Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 578 000 000 kronor 2015–2025. Regeringen bör vidare bemyndigas att under 2014 för anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* besluta om bidrag som

inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 513 000 000 kronor 2015–2025.

3:6 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer (bemyndigande)

I statens budget för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 551 309 000 kronor. Vidare har regeringen ett bemyndigande att under 2014 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2015–2022.

Skälen för regeringens förslag är att den verksamhet som finansieras från anslaget vanligen bedrivs i form av fleråriga projekt. De åtaganden som beräknas ingå bedöms bli högre än beräkningarna i samband med budgetpropositionen för 2014 på grund av att de svenska åtagandena gentemot European Space Agency (ESA) förväntas öka till följd av försvagningen av den svenska kronan gentemot euron. För att klara dessa ökade åtaganden behöver bemyndigandet ökas med 400 000 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 3:6 *Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 100 000 000 kronor 2015–2022.

Utskottets ställningstagande

Storskalig infrastruktur för forskning är ofta för dyr att konstruera och driva för enskilda lärosäten och ibland även för enskilda länder. För att skapa tillgång till den mest dyrbara infrastrukturen för forskning kan det således krävas både nationell och internationell samordning och finansiering. ESS är en s.k. spallationskälla för neutronstrålning och en av de största satsningarna på forskningsinfrastruktur som skett i Europa under de senaste decennierna.

Utbildningsutskottet anser att satsningen på ESS liksom den internationella samverkan inom ramen för ESA är viktiga ur ett forskningspolitiskt perspektiv. Mot den bakgrunden föreslår utbildningsutskottet att finansutskottet tillstyrker proposition 2014/15:2 Höständringsbudget för 2014 i berörda delar.

Stockholm den 20 november 2014

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (FP), Tomas Tobé (M), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Håkan Bergman (S), Jabar Amin (MP), Michael Svensson (M), Gunilla Svantorp (S), Carina Herrstedt (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Lena Emilsson (S), Maria Stockhaus (M) och Ida Drougge (M).